पृथगदृश्यताम्" भा० व० २८२अ०। २हविर्धानराजपुत्रभेदे, तत्कथा "हविर्धानाद्धविर्धानी विदूरासूत षट् सुतान्। बर्हिषदङ्गयं शुक्लं कृष्णं सत्यजितं व्रतम्" भाग० ५।१५अ०। प्रियव्रतवंशोद्भवे ३राजभेदे तत्कथा यथा "नक्तादृतिपुत्रो गयो राजर्षिप्रवर उदारश्रवा अजायत। साक्षाद्भगवतो विष्णोर्जगद्रिरक्षया गृहीतसत्त्वस्य कला आत्मवत्त्वादिलक्षणेन महापुरुषतां प्राप्तः। स वै स्वधर्मेण प्रजापालनपोषणप्रीणनोपलालनानुशासनलक्षणेनेज्यादिना च भगवति महापुरुषे परावरे ब्रह्मणि सर्वात्मनार्पितपरमार्थलक्षणेन ब्रह्मविच्चरणानुसेवयापादितभगवद्भक्तियोगेन चाभीक्ष्णशः परिभावितविशुद्धमतिरुपरतानात्म्ये आत्मनि स्वयमुपलभ्यमान ब्रह्मात्मानुभवोऽपि निरभिमान एवावनिमजूगुपत। तस्येमां गाथां पाण्डवेय! पुराविद उपगायन्ति। गयं नृपं कः प्रतियाति कर्मभिर्यज्ञाभिमानी बहुविद्धर्मगोप्ता। समागतश्रीः सदसस्पतिः सतां सत्सेवकोऽन्यो भगवत् कलामृते। यमभ्यषिञ्चन् परया मुदा सतीः(सत्यः) सत्याशिषो दक्षकन्याः सरिद्भिः। यस्य प्रजानां दुदुहे धराऽऽशिषो निराशिषो गुणवत्सस्नुतोधाः। छन्दांस्यकामस्य च यस्य कामान् दुदुहुराजह्रुरथोबलिं नृपाः। प्रत्यञ्चिता युधि धर्मेण विप्रा यदाशिषां षष्ठमंशं परेभ्यः। यस्याध्वरे भगवानध्वरात्मा मघोनि माद्यत्युरुसोमपीथे। श्रद्धाविशुद्धाचलभक्तियोगसमर्पितेज्याफलमाजहार। यत्प्रीणनाद्बर्हिषि देवतिर्य्यङ्मनुष्यवीरुत्तृणमाविरिञ्च्यात्। प्रीयेत सद्यः सह विश्वजीवः प्रीतः स्वयं प्रीतिमगाद्गयस्य। गयाद्गायन्त्यां चित्ररथः सुमतिररिरोधन इति त्रयः पुत्रा बभूवुः" भाग०५।१५। अमूर्त्तरयसः पुत्रे प्रधानषोड़शराजान्तर्गते ४राजर्षिभेदे तत्कथा।

"गयञ्चामूर्त्तरयसं मृतं सृञ्जय! शुश्रुम। यो वै वर्षशतं राजा हुतशिष्टाशनोऽभवत्। तस्मै ह्यग्निर्वरं प्रादात्ततो वव्रे वरं गयः। तपसा ब्रह्मचर्य्येण व्रतेन नियमेन च। गुरूणाञ्च प्रसादेन वेदानिच्छामि वेदितुम्। स्वधर्मेणाविहिंस्यान्यान् धनमिच्छामि चाक्षयम्। विप्रेषु ददतश्चैव श्रद्धा भवतु नित्यशः। अनन्यासु सवर्णासु पुत्रजन्म च मे भवेत्। अन्नं मे ददतः श्रद्धा धर्म्मे मे रमतां मनः। अविघ्नं चास्तु मे नित्यं धर्मकार्य्येषु, पावकः। तथा भविष्यतीत्युक्त्वा तत्रैवान्तरधीयत। गयो ह्यवाप्य तत्सर्वं धर्मेणारीनजीजयत्। स दर्शपौर्णमासाभ्यां कालेष्वाग्रयणेषु च। चातुर्मास्यैश्च विविधैर्यज्ञैश्चावाप्तदक्षिणैः। अयजच्छ्रद्धया राजा परिसंवत्सरान् शतम्। गवां शतसहस्राणि शतमश्वशतानि च। शतं निष्कसहस्राणि गवाञ्चाप्ययुतानि षट्। उत्थायोत्थाय संप्रादात् परिसंवत्सरान् शतम्। नक्षत्रेषु च सर्वेषु ददन्नक्षत्रदक्षिणाः। ईजे च विविधैर्यज्ञैर्यथा सोमोऽङ्गिरास्तथा। सौवर्णीं पृथिवीं कृत्वा य इमां मणिशर्कराम्। विप्रेभ्यः प्राददद्राजा अश्वमेधे महामखे। जाम्बुनदमया यूपाः सर्वे रत्नपरिच्छदाः। गयस्यासन् समृद्धास्तु सर्वभूतमनोहराः। सर्वकामसमृद्धांश्च प्रादात्तांश्च गयस्तथा। ब्राह्मणेभ्यः प्रकृष्टेभ्यः सर्वभूतेभ्य एव च। ससमुद्रवनद्वीपनदीनदवनेषु च। नगरेषु च राष्ट्रेषु दिवि व्योम्नि च येऽवसन्। भूतग्रामाश्च विविधाः संतृप्ता यज्ञसम्पदा। गयस्य सदृशो यज्ञो नास्त्यन्य इति तेऽब्रुवन्। षड्विंशयोजनायामा त्रिंशद्योजनमायता। पश्चात् पुरश्चतुर्विंशद्वेदी ह्यासीद्धिरण्मयी। गयस्य यजमानस्य मुक्तावज्रमणिस्तृता। प्रादात् स ब्राह्मणेभ्योऽथ वासांस्याभरणानि च। यथोक्ता दक्षिणाश्चान्या विप्रेभ्यो भूरिदक्षिणाः। यत्र भोजनशिष्टस्य पर्वताः पञ्चविंशतिः। कुल्याः सुकृतवाहिन्यो रसानामभवंस्तदा। वस्त्राभरणगन्धानां राशयश्च पृथग्विधाः। यस्य प्रभावाच्च गयस्त्रिषु लोकेषु विश्रुतः। वटश्चाक्षय्यकरणः पुण्यं ब्रह्मसरश्च तत्। स चेन्ममार सृञ्जय चतुर्भद्रतरस्त्वया। पुत्रात् पुण्यतरस्तुभ्यं मा पुत्रमनुतप्यथाः" भा० द्रो० ६६अ०। ५धने ६अपत्ये ६गृहे च निघण्टुः। "इन्द्रो वसुभिः परिपातु नो गयम्" ऋ० १०।६६।३। "गयं गृहनामैतत्। प्राप्तव्यं गीयते शब्द्यतेऽत्रेति वा गयं गृहम्" भा०। "अरक्षद्दाशुषे गयम्" ऋ० १।७४।२। "गयं धनम्" भा०। "परि पाहि नो गयम्" ऋ० ६।७१।३। "गयं गृहं धनं वा" भा०। ८अन्तरीक्षे च। "गयमस्माकं शर्म वनवत्स्वावसुः" ऋ०५।४४।७। "गयं गृहमन्तरिक्षं वा" भा०। ९गृहगते प्राणिनि च। "या नो गयमाविवेश" ऋ० ६।७४।२। "गयं गृहगतं प्राणिजातम्" भा०। १०स्वस्थाने। "हित्वो गयमारे अवद्य आगात्" ऋ०१०।९९।५। "गयं स्वस्थानम्" भा०। ११प्राणेषु बहुव०, "सा हैषा गयांस्तत्रे प्राणा वै गयास्तत्